

Balıkesir'de 1935-1990 Yılları Arasında Şehir ve Kırsal Nüfusları

T. Levent EREL*

ÖZET

Marmara ve Ege Bölgeleri arasında yer alan Balıkesir ili, 1950'li yıllardan itibaren ülkemizde başlayan iç göç hareketinden fazla etkilenmemiştir. İç göçe katılan nüfusun büyük kısmının yöneldiği Marmara ve Ege Bölgelerindeki İstanbul, Bursa, İzmir'de yoğun bir şehirli nüfus meydana gelirken, bu büyük çekim merkezleri arasında kalması nedeniyle Balıkesir'de şehirli nüfus oranı, gerek Türkiye, gerekse Marmara ve Ege Bölgeleri ortalamasının altında kalmıştır. Balıkesir'deki şehirleşmede daha çok, ildeki kırsal yerleşmelerinden göç eden insan sayısı etkili olmuştur. Bununla birlikte önümüzdeki yıllarda Balıkesir'in yeni bir çekim merkezi haline gelerek, diğer illerden göç alacağı ve buna bağlı olarak şehirli nüfus oranında önemli artış meydana geleceği beklenmektedir.

SUMMARY

**Urban and Rural Population in Balıkesir Between The Years
1935 to 1990**

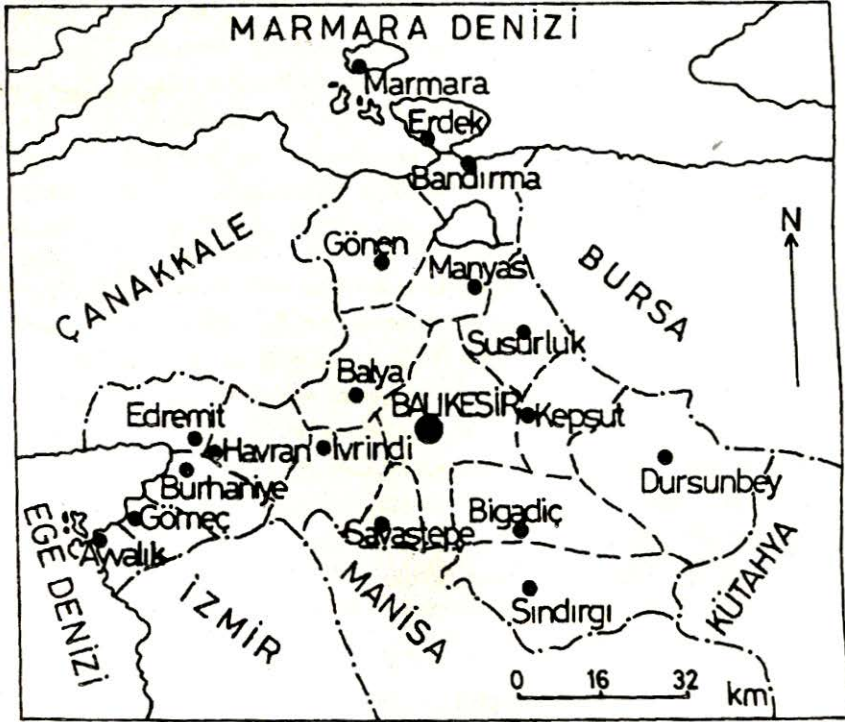
The province of Balıkesir, situated between the Marmara and Aegean Regions, has not been affected to much extent from the acts of local migration which started in the Country in the early 1950's. While dense urban population has been

* Yard. Doç. Dr.; İstanbul Üniv. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enst. Uygulamalı Coğrafya Anabilim Dalı.

formed in the cities of İstanbul and Bursa in the Marmara, and İzmir in the Aegean Regions which have attracted the majority of the population in the migration, the ratio of urban population in Balıkesir has been lower than the average for Türkiye and for the Marmara and Aegean Regions. The urbanization process in Balıkesir has to a large extent, resulted from the local movements of rural population in the province towards towns and cities.

It is nevertheless to be expected that Balıkesir will in the years to come, attract population from surrounding provinces, to become a new center of attraction for population, and urban population in the province will increase considerably.

BALIKESİR'DE İDARİ YAPI

HARİTA: 1

GİRİŞ

İl topraklarının büyük kısmını meydana getiren Merkez İlçe, Balya, Bandırma, Bigadiç, Erdek, Gönen, Ivrindi, Kepsut, Manyas, Savaştepe, Sındırgı, Susurluk ve son olarak kurulan Marmara İlçeleri, Marmara Bölgesinin güney bölümünde kalır. Ayvalık, Burhaniye, Dursunbey, Edremit, Havran ve yeni kurulan

Gömeç ilçeleri ise, Ege Bölgesinin sınırları içine girer. Balıkesir'in bir diğer özelliği, Marmara ve Ege Denizlerinde kıyı şeridinin bulunmasıdır. Ayrıca Marmara Denizindeki, Marmara, Paşalimanı, Aşa, Ekinlik ve irili ufaklı diğer adalardan oluşan Marmara Takımadaları ile, Ege Denizinin doğu yönünde uzantısı olan Edremit Körfezindeki, Alibey, Maden, Güney, Hasır, Balık ve diğer birçok adacık Balıkesir'e bağlıdır. Marmara ve Ege Bölgelerinin karakteristik doğal özelliklerine sahip olması, her iki bölgeyi bağlayan deniz ve kara ulaşım yolları üzerinde yer alması, bu denizlerde kıyısının bulunması, Balıkesir'e coğrafi avantajlar sağlamaktadır. Diğer taraftan bu denizlere boşalan akarsu vadileri boyunca uzanan sulu tarım alanlarının varlığı, batı ve güney yönlerden dağlarla çevrelenmesi, Balıkesir'de farklı fonksiyonlarda çok sayıda şehir ve kır yerleşmelerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

MATERYAL ve METOD

Nüfus yapısını ortaya koymak, şehir ve köy yerleşmelerinin nüfuslarında meydana gelen değişimleri karşılaştırmalı olarak gösterebilmek için, 1935, 1950, 1970, 1990 yıllarına ait nüfus dağılım haritaları hazırlanmıştır. Bu haritaların yapılmasında, 1/100.000, 1/200.000, 1/250.000 ölçekli topografya haritaları, temel harita olarak kullanılmıştır. Şehir yerleşmeleri nüfuslarıyla orantılı olarak büyüyen dairelerle belirtilmiş, kır yerleşmeleri buldukları yerlere her yüz nüfus için bir nokta vurularak işaretlenmiş, yüz kişiden az nüfuslu köyler için eksi (-) sembolü kullanılmıştır. Şehir-kır nüfus ayrımında ileri sürülen değerler arasından, coğrafyacıların en fazla tercih ettikleri 10 bin nüfus miktarı, sınır değeri olarak esas alınmıştır (DARKOT, B. 1967, s. 3-8), (GÖZENÇ, S.-GÜNAL, N. 1987, s. 30). Nüfusları 5-10 bin arasındaki kasabalar için daha küçük daireler sembol olarak kullanılmıştır. Nüfus tablolarının hazırlanmasında, nüfus sayımlarından, göç miktarının bulunmasında, daimi ikametgâha göre iç göçleri gösteren istatistiki yayınlardan geniş ölçüde yararlanılmıştır.

YERLEŞMENİN KISA TARİHÇESİ

Balıkesir'de belirli sahalar dışında, iskanın tarihi ve gelişmesi hakkında bilgilerimiz henüz yetersizdir. Bölgedeki en eski iskan sahalarından biri, Marmara Adasındaki Saraylar Köylü civarındadır. Saraylar civarında Neolitik dönemi inen yerleşmelerin, Güney Marmara Bölümünden gelen insanlar tarafından kurulduğu ortaya çıkarılmıştır (TUNÇDİLEK, N. 1987, s. 20).

İlk Çağlarda gerek kıyı şeridi, gerekse iç kesimde çok sayıda yerleşme bulunuyordu. Bunların arasından en önemlisi, Kapıdağ Yarımadasının eşliğinde gelişerek Marmara deniz ticaret yollarını denetleyen Belkız (Kyzikos) limanıdır (ERTÜZÜN, R.M. 1953, s. 2). Yine İlk Çağlarda Gönen, Kepsut, Bigadiç, Manyas, Marmara, Altınoluk şehirlerinin temelleri atılmış, Edremit Körfezi kıyılarında ve buradaki adalarda liman şehirleri kurulmuştur (RAMSAY, W.M. 1961). Roma döneminde, bugünkü Balıkesir şehrinin yerinde büyük bir çiftlik ve sayfiye yerleşmesinin bulunduğu belgelerden anlaşılmaktadır (TOLUN, B. 1970, s. 38).

Selçuklu döneminde Batı Anadolu'ya ilerleyen Türkmen boylarının bölgeye gelmeleriyle, hem ovalık alanlarda, hem de dağlık sahalarda çok sayıda kır yerleşmeleri ortaya çıkmıştır. Bayat, Kınık, Salur, Bayındır, Avşar gibi Türkmen boylarının adlarını alan bu köylerden çoğu, varlıklarını günümüze kadar koruyabilmişlerdir. Karasi Beyliği zamanında Türkmen gruplarının yerleşmesi daha da hızlanmış, mevcut köylere yenileri eklenmiştir. Marmara kıyısındaki Edincik (Aydincık) Limanı, stratejik önem kazanarak donanma üssü olmuştur.

Bölgenin Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmasından sonra, şehir ve köylerin nüfusları artmış, imparatorluğun Balkanlara genişlemesi sırasında Balıkesir civarından çok sayıda insan buradaki verimli tarım alanlarına yerleştirilmiştir. Osmanlı döneminde, ulaşım yolları üzerinde yer alan Balıkesir şehri gelişerek, çevresindeki kır yerleşmelerini organize eden bir merkez durumuna gelmiştir. Konar-göçer grupları toprağa bağlamak, mera olarak kullanılan verimli alanları ziraate açmak için çabalar sarfedilmiş, zaman zaman devlete başkaldıran göçebe gruplar Kıbrıs Adası'na sürülmüştür (SU, K. 1938, s. 68-69).

19. Yüzyılda, Rumeli, Kırım ve Kafkasya'da elden çıkan topraklardan gelen göçmenlerden bir kısmının, Balıkesir ve çevresine yerleştikleri görülür. Göçmen nüfusun katılmasıyla şehirlerin nüfusu artmış, mevcut eski köyler büyümüş, devlete ait büyük çiftlik arazilerinde yeni köyler kurulmuştur (TOLUN, B. 1970, s. 20). Böylece 20. yüzyıla gelindiğinde, gerek coğrafi, gerekse tarihi faktörlerin etkileri altında yeni bir yerleşme mozayiki ortaya çıkmıştır.

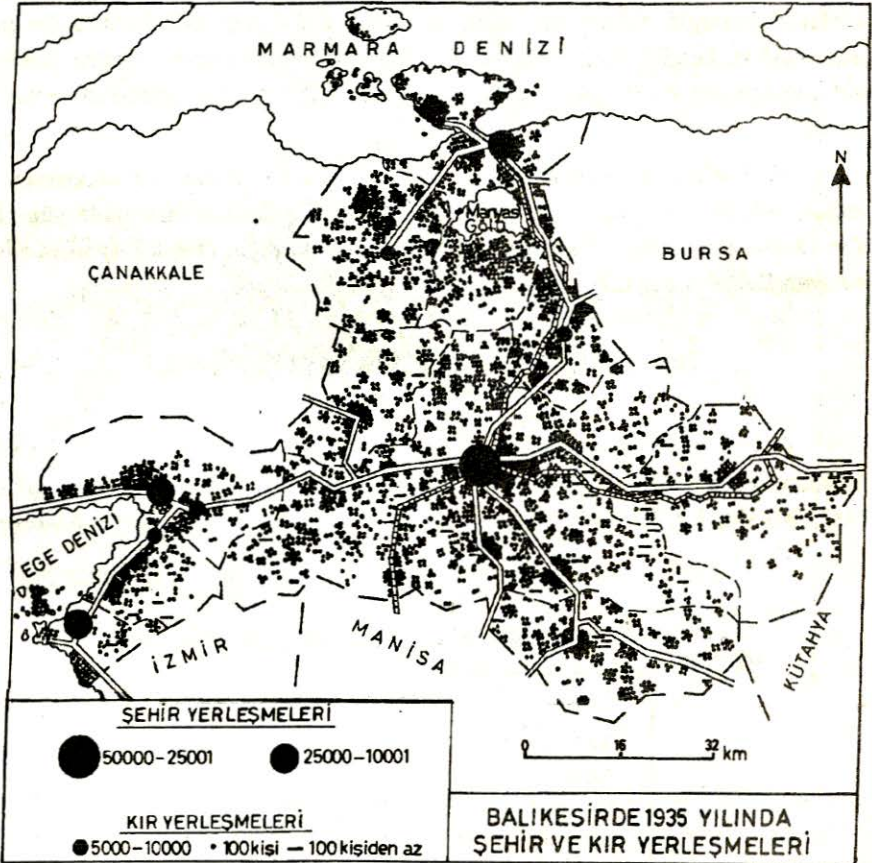
1935 YILINDA ŞEHİR ve KIR YERLEŞMELERİ

1935 Yılında Balıkesir'de kır ağırlıklı nüfus yapısı egemendi. 460.877 olan toplam nüfusun % 85.7'sinin (395.249) kır yerleşmelerinde yaşamasına karşılık, şehirlî nüfus (65.628) sadece % 14.3 kadardı .

* 1935 Sayımında İl Nüfusu 481.372 olarak verilmiştir. Ancak daha sonra Balıkesir'den ayrılarak Çanakkale'ye bağlanan Pazarköy, Hamdibey, Çakır Bucaklarının nüfusları düşülmüş ve 1935 il toplamı 460.877 olarak değerlendirilmiştir.

Tablo: 1
1935 Yılında Şehir Yerleşmeleri

Adı	Nüfusu
Balıkesir	26.699
Ayvalık	13.088
Bandırma	13.285
Edremit	12.556
TOPLAM	65.628

HARİTA: 2

Kara ve demiryollarının kavşak noktasında bulunan Balıkesir, ulaşım yanında hizmetler, il merkezi ve askeri üs olmanın sağladığı fonksiyonlar sayesinde, en fazla nüfuslu şehir durumundaydı. Bandırma Limanı 1911 yılında demiryolunun bağlanmasından sonra, Marmara ile Ege Bölgeleri arasında vapur-tren bağlantılı ulaşım seferlerinin gelişmesiyle ikinci büyük şehir durumuna gelmişti (DARKOT, B. 1981, s. 132-133). Ege Denizi kıyılarındaki Ayvalık ve Edremit şehirlerinin ekonomileri, deniz ticareti, deniz ürünleri ve zeytinciliğe dayanıyordu (DARKOT, B. 1963, s. 110). Nüfusları 5-10 bin arasında oynayan Burhaniye (5.598), Gönen (9.687), Havran (5.254) ve Susurluk (5.569), şehirleşme yolunda olan başlıca ziraat kasabalarıdır.

Nüfusun büyük çoğunluğunun yaşadığı kır yerleşmelerini şekil ve fonksiyonları bakımından dört ana gruba ayırmak mümkündür. Eski yerli köyler ile geniş alana yayılan çiftlikler, kuruluş tarihleri en eskiye giden kır yerleşmeleridir. Bunlara daha sonra konar-göçerlerin toprağa yerleşmeleriyle ortaya çıkan köyler eklenmiştir. Nihayet son yıllarda bölgeye gelen göçmenlerin kurduğu göçmen köyleri, kendine özgü şekilleri ile kırlarda yerini almıştır. Göçmen köylerinin çoğalmaları, büyük çiftliklerin parçalanarak sayılarının azalmasına neden olmaktadır.

1935 yılında Merkez İlçe, Susurluk, Ayvalık ve Gönen, kır nüfusunun en yoğun olduğu ilçelerdir. Buna karşılık Edremit Körfezinin kuzeyinde yükselen Kaz Dağlarında, güneydeki Madra Dağının yamaçlarında, Dursunbey İlçesindeki Alaçam Dağlık sahasında kır nüfus yoğunluğu hızla düşer.

1950 YILINDA ŞEHİR ve KIR YERLEŞMELERİ

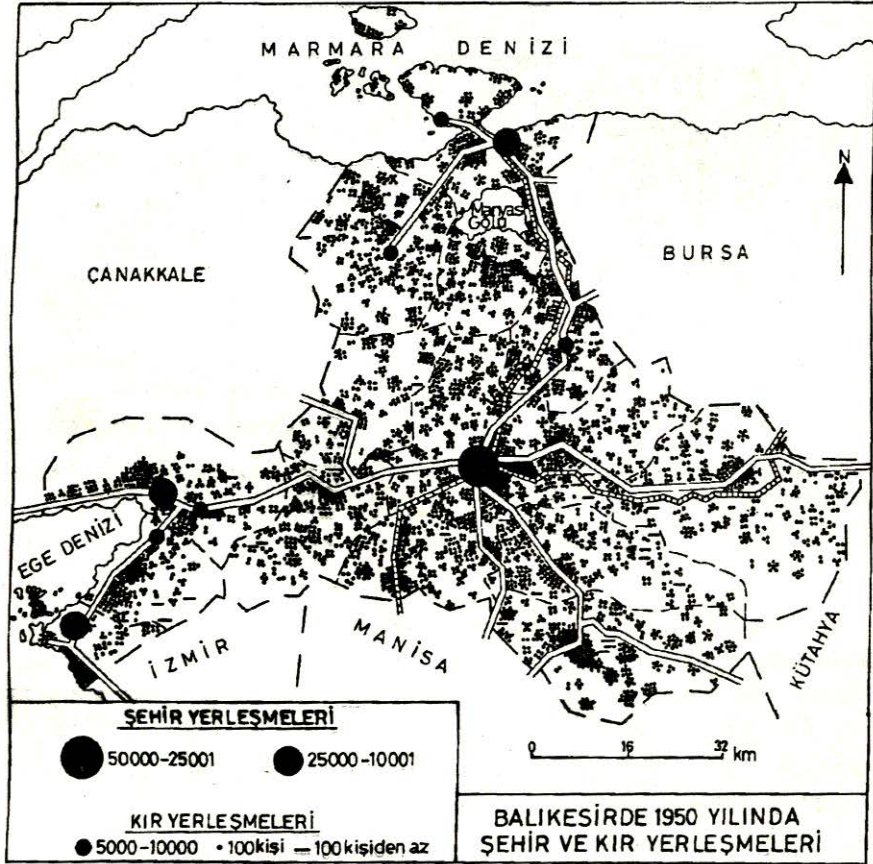
Geçen onbeş yıllık sürede şehir ve kır nüfus oranlarında önemli değişme meydana gelmemiştir. 563.221 olan il toplamının % 85.6 gibi büyük bölümünü (482.490) yine kır, % 14.4'lük kısmını ise (80.731) şehir nüfusu oluşturmuştur.

Tablo: 2
1950 Yılında Şehir Yerleşmeleri

Adı	Nüfusu
Balıkesir	36.005
Ayvalık	13.101
Bandırma	18.925
Edremit	12.700
TOPLAM	80.731

Balıkesir şehrinin nüfusunda dikkati çekecek bir artış olmuş, Bandırma'nın ikinci büyük şehir olma durumu kuvvetlenmiştir (Bak. Tablo: 2). Nüfusları 5-10 bin arasındaki kasabalar, Burhaniye (6.362), Havran (6.012), Susurluk (6.701) biraz daha kalabalıklaşmışlar, bunlara Erdek (5.704) eklenmiş, Gönen ise (9.983) şehir nüfus sınırına çok yaklaşmıştır.

1950 yılında, Susurluk, Manyas, Gönen, Erdek, kır nüfusunun en yoğun olduğu ilçelerdir. Dursunbey, Sındırgı, Edremit gibi dağlık arazinin geniş saha kapladığı ilçelerde kır nüfus yoğunluğu düşer.

HARİTA: 3

1935 ve 1950 sayım verileri karşılaştırıldığında, 75 köyün nüfuslarında azalma veya duraklama meydana geldiği görülür. Bunun başlıca nedeni, kırlardan şehir ve kasabalara yeni yeni başlayan göç hareketleridir. Azalma en fazla Merkez İlçede 10, Gönen'de 10, Manyas'da 7, Burhaniye'de 7, Balya'da 6, Dursunbey, Susurluk, İvrindi İlçelerinde 5'er köyde gerçekleşmiştir.

1950-1970 YILLARI ARASINDAKİ DÖNEMDE ŞEHİRLEŞME

Şehirlerde yaşayan insan sayısı 1950 yılına kıyasla 123 bin artarak 1970 yılında 204 bini bulmuş, şehirli nüfus oranı sıçrama yaparak % 14.4'den, 1970 yılında % 27.3'e yükselmiştir. Balıkesir, Ayvalık, Bandırma, Edremit şehirlerinin nüfuslarında önemli artış meydana gelmiş, Burhaniye, Gönen ve Susurluk şehir nüfusu sınırını geçmişlerdir (Bak. Tablo: 3).

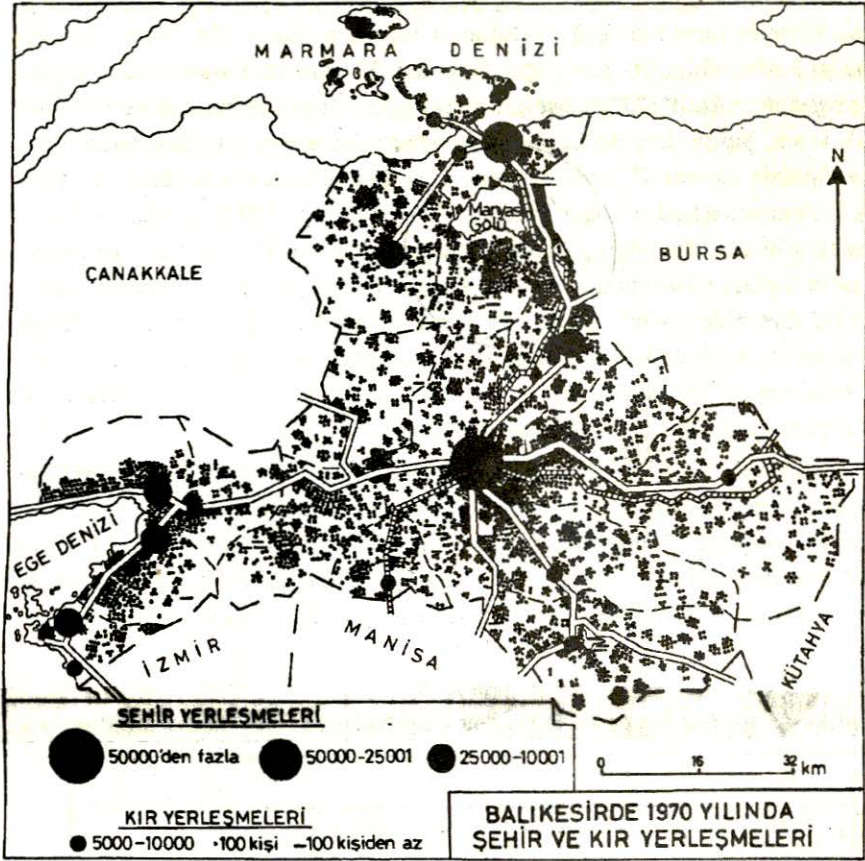
Tablo: 3
1970 Yılında Şehir Yerleşmeleri

Adı	Nüfusu
Balıkesir	85.004
Ayvalık	17.661
Bandırma	39.525
Burhaniye	11.908
Edremit	24.115
Gönen	13.815
Susurluk	12.354
TOPLAM	204.382

Buna ilaveten nüfusları 5-10 bin arasında olan Dursunbey (7.629), Altınova (6.251), Bigadiç (5.728), Edincik (5.482), Erdek (8.541), Havran (7.641), Sındırgı (7.413), Savaştepe (6.400) kasabalarında şehirselsel fonksiyonlar kuvvetlenmeye başlamıştır.

Kır nüfusu bu dönemde 63 bin artarak 545 bini geçmesine rağmen, toplam nüfustaki payı % 72.7'ye kadar düşmüştür. Kır nüfus oranındaki bu azalmanın en önemli nedeni, köylerden şehirlere yönelen göçün hızlanmasıdır. Nitekim 1950 ve 1970 yıllarına ait köy nüfus miktarları karşılaştırıldığında, aradan yirmi yıl geçmesine rağmen 297 köyün nüfusunda azalma veya duraklama olduğu tesbit edilmiştir. Kırıldan göçün en yoğun olduğu Merkez İlçede 59, Gönen'de 51, İvrindi'de 26, Susurluk'ta 25, Manyas'da 23, Savaştepe'de 22, Balya İlçesinde 21 köyün nüfuslarında azalma meydana gelmiştir.

Kır nüfusunu şehirlere yönlendiren nedenler, şehirlerde işgücü gerektiren fonksiyonların kuvvetlenmesi ve bunlara yenilerinin eklenmesidir. Bu fonksiyonların başlıcaları, sanayi, ticaret, hizmetler ve kıyı kesiminde yeni yeni canlanan turizm faaliyetleridir. 1950'li yıllardan itibaren özellikle sanayileşmenin hızlandığı, yeni ve büyük sanayi kuruluşlarının eski fabrikaların yanına eklendiği görülmür. Dokuma, çimento, kağıt, tarım aletleri, elektrikli gereçler, gıdaya dayalı

HARİTA: 4

şeker, un, yağ, süt fabrikaları, yem fabrikaları, dericilik, şehirlerde gelişen sanayi kollarının başlıcalarıdır (AYYILDIZ, H. 1988, s. 48, 51, 61-74). Başta sanayi olmak üzere gelişen yeni fonksiyonlar il dışına göçü hafifletmiş, ancak il sınırlarındaki kırsal yerleşmelerinden şehirlere yönelen göçü teşvik etmiştir. Balıkesir'in 1950-1970 döneminde iller arası göç hareketinde önemli bir rolü olmamıştır. Bu dönemde yılda ortalama 40-50 bin kadar göç alırken, diğer illere her yıl bu miktara yakın sayıda nüfus vermiştir.

1970-1990 YILLARI ARASINDA KIR YERLEŞMELERİNDE NÜFUS AZALMASI

1970 ile 1990 yılı sayım verileri karşılaştırıldığında, toplam 940 kırsal yerleşmesinden 512'sinin nüfuslarında azalma meydana gelmesi, şehirlere olan

göçün bu dönemde daha da hızlandığını ortaya çıkarır. Diğer ifade ile yirmi yıllık sürede köylerin yarısından çoğu nüfuslarını koruyamadıkları gibi, önemli miktarda nüfus kaybetmişlerdir. Savaştepe, Susurluk, Manyas ve Balya, nüfus azalan köy sayısının en fazla olduğu ilçelerdir. Savaştepe İlçesindeki 43 köyün 34 gibi büyük kısmı, Susurluk'ta 46 köyün 36'sı, Manyas'ın mevcut 47 köyünden 37'si, Balya İlçesinin toplam 47 köyünden yine 37'si, 1970 yılındaki nüfuslarını 1990 yılında koruyamamışlardır. Diğer taraftan Merkez İlçenin 120 köyünden 64'ünün, Dursunbey'in 103 köyünden 57'sinin, Bandırma İlçesindeki 36 köyden 19 tanesi, Gönen'in toplam 90 köyünden 65'inin, Kepsut'daki 63 köyden 43'ünün nüfuslarında bu dönemde önemli azalma meydana gelmiştir. Bunun sonucunda 1970-1990 arasında kırlarda yaşayan insan sayısı sadece 2 bin artarak 545 binden 547 bine çıkabilmiş, 1970 yılında % 72.7 olan kır nüfus payı, büyük bir azalma ile 1990 sayımında % 56.2 oranına kadar gerilemiştir.

Şehirlerde sanayi, hizmetler, ticaret, turizm gibi fonksiyonların kuvvetlenmesi, şehirlere göçü teşvik eden başlıca faktördür. Örneğin Balıkesir Merkez İlçedeki faal nüfusta 1935 yılında % 13.3 olan tarımın payı, 1980 yılında % 3'lere kadar düşmüştür. Buna karşılık aynı yıllar arasında sanayinin payı inşaat ve bayındırlık kolları ile birlikte % 30'lara yaklaşmıştır (Bak. Tablo: 4).

Tablo: 4

Balıkesir Merkez İlçede 1980 Yılında Faal Nüfusun İşkollarına Dağılımı *

İşkolu	%
Ziraat-Avcılık-Ormancılık-Balıkçılık	3,0
Sanayi	20,3
İnşaat-Bayındırlık	9,9
Ulaştırma-Haberleşme-Depolama	5,5
Ticaret	14,2
Hizmetler	45,8
Diğer	1,3
TOPLAM	100,0

* AYYILDIZ, H. 1988'den sadeleştirilerek alınmıştır.

Balıkesir ili 1975-1980 arasında dışarıya 51.647 nüfus vermiş, diğer illerden 45.426 nüfus almıştır (TANDOĞAN, A. 1989). 1980-1985 Yılları arasında 53.537'si çeşitli illerden, 10.624'ü dış ülkelerden (çoğu Bulgaristan'dan gelen göçmenler), toplam 64.161 kişi göç almıştır. Balıkesir'in verdiği nüfus ise 51.241 kadardır (T.C. BAŞBAKANLIK DEVLET İSTATİSTİK ENST. 1989). Bu değerlendirmelerden Balıkesir'deki şehirleşmede dış göçlerin etkili olmadığı anlaşılmaktadır.

1990 YILINDA ŞEHİR YERLEŞMELERİ

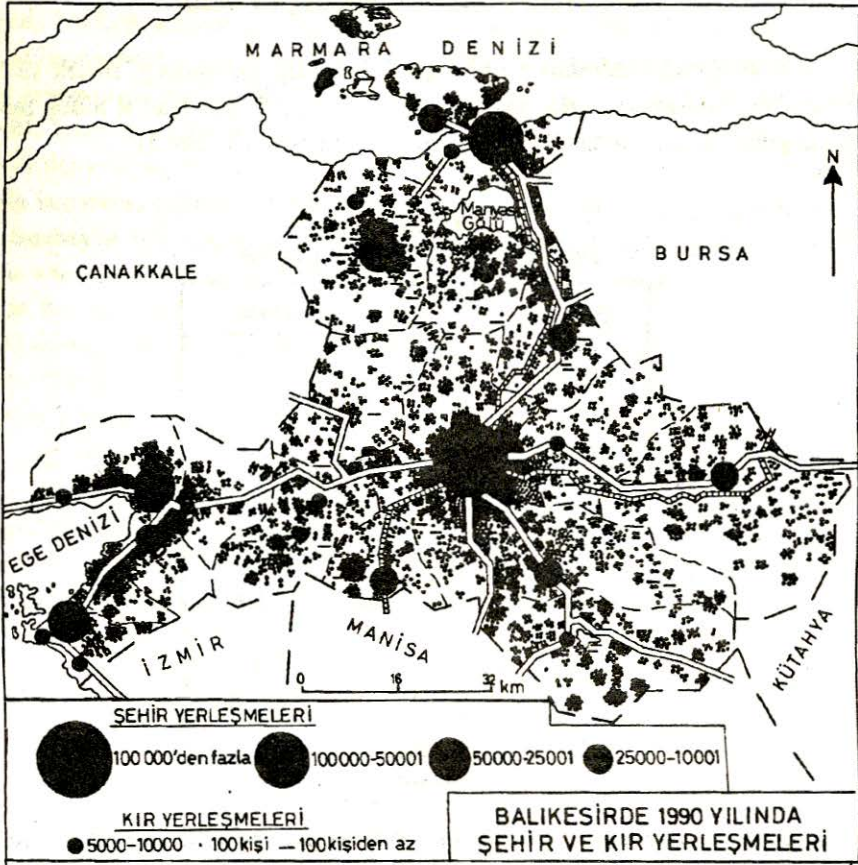
1990 Yılında nüfusları 10 bini geçen Bigadiç, Dursunbey, Erdek ve Savaştepe'nin katılmasıyla şehir sayısı onbiri bulunmuş, 973.314 olan il nüfus toplamında şehir nüfusunun payı % 43.8'e yükselmiştir (Bak. Tablo: 5).

Tablo: 5
1990 Yılında Şehir Yerleşmeleri

Adı	Nüfusu
Balıkesir	170.589
Ayvalık	25.687
Bandırma	77.444
Bigadiç	12.976
Burhaniye	21.805
Dursunbey	13.025
Edremit	35.486
Erdek	13.246
Gönen	26.849
Savaştepe	10.053
Susurluk	18.906
TOPLAM	426.066

Balıkesir, Bandırma, Edremit ilk sıralardaki yerlerini korumakta, bunları nüfusları 20 bini geçen Gönen, Ayvalık ve Burhaniye şehirleri izlemektedir. Marmara ve Ege Denizlerine komşu kıyı bölgelerindeki şehirlerde görülen nüfus artışı, kıyı şeridinde önemli bir gelir kaynağı haline gelen turizm faaliyetleri ile ilgilidir. Nüfusları 5-10 bin arasında oynayan Ayvalık İlçesindeki Altınova (8.469) ve Küçükköy (5.797), Edremit İlçesindeki Zeytinli (5.614) ve Altınoluk (5.219), Bandırma İlçesindeki Edincik (5.125), Gönen'deki Sarıköy (5.544), kıyıda veya kıyıya yakın kesimlerde yer alırken, Havran (8.878), İvrindi (5.019), Kepsut (5.466), Manyas (5.648) ve Sındırgı (9.511) ilçe merkezleri iç kesimde bulunurlar.

Ege denizine komşu Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Gömeç ilçelerinin tamamını, Marmara denizinin güneyinde yer alan Erdek ve Marmara İlçelerini, Bandırma İlçesinin büyük bölümünü (Aksakal Bucağı hariç) ve Gönen İlçesinin Sarıköy Bucağını içine alan kıyı bölgesi, şehirleşmenin en yoğun olduğu kesimdir. Kıyı bölgesinde 1935 yılında % 34 olan şehirli nüfus oranı, sonraki yıllarda giderek artarak 1990 yılında % 60'a yaklaşmıştır (Bak. Tablo: 6).

HARİTA: 5

Tablo: 6
Kıyı Bölgesinde Şehir ve Kırsal Nüfusları

Yıllar	Şehir Nüfusu	%	Kırsal Nüfusu	%	Toplam Nüfus
1935	38.929	33,9	75.850	66,1	114.779
1950	44.726	34,7	83.949	65,3	128.675
1970	93.209	45,8	110.369	54,2	203.578
1990	173.668	57,7	127.477	42,3	301.145

SONUÇ

a) Balıkesir'de yıllık nüfus artış hızı, Türkiye ortalamasının altındadır. Bu nedenle İl sınırlarında yaşayan insan sayısının ülke nüfus toplamındaki payı giderek azalmaktadır (1935'de % 2,9, 1990 yılında % 1,7).

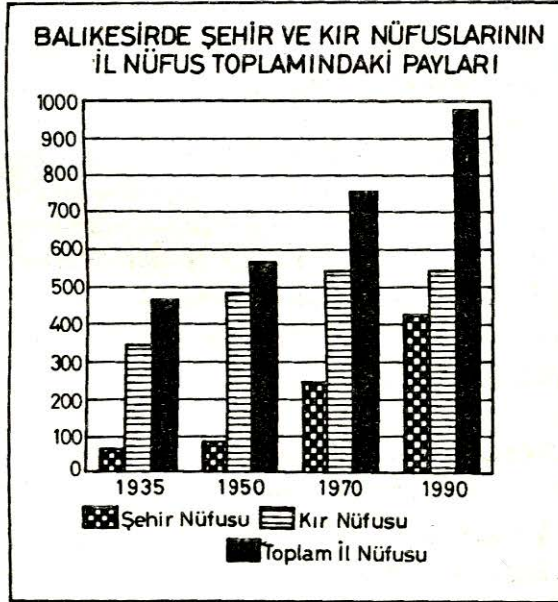
b) İstanbul, Bursa, Kocaeli, İzmir gibi başlıca göç çekim merkezleri arasında kalan Balıkesir, iller arası göç hareketinden fazla etkilenmemiştir. Her yıl diğer illere göç eden insan sayısına yaklaşık miktarda göç alınmaktadır.

c) Balıkesir’de 1950 yılından itibaren hızlanan şehirleşmede, kırsal yerleşmelerden şehirlere yönelen nüfusun büyük rolü olmuştur. Şehirlerin nüfusları devamlı artarken, köy nüfuslarında önemli azalmalar meydana gelmektedir.

d) Şehirlerde, sanayi, hizmetler, ticaret, turizm, ulaşım gibi fonksiyonların canlanması, kırlardan göçü teşvik etmiştir.

e) Hızlı şehirleşmeye, şehirli nüfus oranınının 1990 yılında % 44’e yaklaşmasına rağmen, bu değer Türkiye şehirli nüfus oranınının (% 56) çok altındadır. Bu nedenle günümüzde Balıkesir’de kırsal nüfusu egemendir.

f) Önümüzdeki yıllarda gerek kırlardan, gerekse diğer illerden gelen göçlerle, şehirleşmenin daha da hızlanacağı, özellikle kırsal bölgedeki şehirlerde büyük nüfus artışı meydana geleceği beklenmektedir.

Şekil: 1

KAYNAKLAR

1. AYYILDIZ, H. (1988): Balıkesir’de Şehirleşme ve Ekonomik Faaliyetler. Uludağ Üniv. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi), Bursa.
2. Balıkesir İl Yılığ (1973).

3. DARKOT, B. (1963): Türkiye İktisadi Coğrafyası. İstanbul Üniv. Yay. No. 1307, Coğrafya Enst. Yay. No: 51, İstanbul.
4. DARKOT, B. (1967): "Şehir Ayrımında Nüfus Sayısı ve Fonksiyon Kriterleri". İstanbul Üniv. Coğrafya Enst. Derg. Cilt: 8, Sayı: 16, s. 3-8, İstanbul.
5. DARKOT, B. - TUNCEL, M. (1981): Marmara Bölgesi Coğrafyası. İstanbul Üniv. Yay. No: 3510. Coğrafya Enst. Yay. No: 118, İstanbul.
6. ERTÜZÜN, R.M. (1953): Kapıdağı Yarımadası ve Çevresindeki Adalar. Tarih ve Arkeolojisi Üzerinde Araştırmalar. İstanbul.
7. GÖZENÇ, S. - GÜNAL, N. (1987): "Türkiye'nin Coğrafi Bölgelerinde Kır-Şehir Nüfusu Ayrımı ile Şehir Nüfusunun 1/200.000 Ölçekli Haritada Yükselti Kademelerine Göre Tesbiti". İstanbul Üniv. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enst. Bülteni. Cilt: 3, Sayı: 4, s. 27-37, İstanbul.
8. ORHONLU, C. (1963): Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretleri İskan Teşebbüsü (1691-1696). İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay. No: 998, İstanbul.
9. ÖZOĞUL, A. (1987): Balıkesir Ovası ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi ve Uygulamalı Jeomorfolojisi. Uludağ Üniv. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi), Bursa.
10. RAMSAY, W.M. (1961): Küçük Asya'nın Tarihi Coğrafyası. Çev: M. Pektaş. Milli Eğitim Bas. İstanbul.
11. SU, K. (1938): Balıkesir Civarında Yürük ve Türkmenler. Balıkesir Halkevi Yay. Sayı: 20, İstanbul.
12. TANDOĞAN, A. (1989): Türkiye'de 1975-1980 Döneminde İller Arası Göçler. Karadeniz Teknik Üniv. İktisadi ve İdari Bil. Fak. Yay. No: 5, Trabzon.
13. TOLUN (DENKER), B. (1970): Balıkesir Ovasında Yerleşme ve İktisadi Faaliyetler. İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay. No: 1530. Coğrafya Enst. Yay. No: 59, İstanbul.
14. TUNÇDİLEK, N. - KURTER, A. - ATA SUNGUR K. - GÖZENÇ, S. - MATER, B. - NARLI, F. - GÜMÜŞ, E. (1987): Marmara Takım Adaları. İstanbul Üniv. Yay. No: 3471. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enst. Yay. No: 7, İstanbul.
15. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (1989): Genel Nüfus Sayımı. 20.10.1985. Daimi İkametgâha Göre Göçler. Yayın No: 1381, Ankara.
16. UZUNÇARŞILI, İ.H. (1969): Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri. Türk Tarih Kurumu Yay. VIII. Seri. Sayı: 2, Ankara.